

Dětská přenosná obrna (poliomyelitida)

Co to je?

Dětská (přenosná) obrna je virové infekční onemocnění postihující nervový systém člověka.

Výskyt v ČR a v zahraničí

Onemocnění se v ČR nevyskytuje, domácí případy (tj. neimportované) nejsou hlášeny od poloviny šedesátých let minulého století. Československo bylo první zemí na světě, kde se podařilo díky očkovaní plošně přerušit šíření divokých poliovirů, a v roce 1961 dosáhlo statutu „polio-free“. Ve světě se však virus poliomyelitidy stále vyskytuje ve vybraných oblastech a může představovat riziko i pro cestovatele. Divoký virus se vyskytuje v Pákistánu a Afgánistánu, avšak z dalších zemí světa byly hlášeny infekce vyvolané kmeny derivovanými od vakcinálního kmene (pozn. z živé oslabené vakcíny).

Jak se můžu nakazit?

Zdrojem nákazy je infikovaný člověk. Virus je vylučován stolicí a přenáší se fekálně-orální cestou, buď přímým kontaktem nebo nepřímo prostřednictvím kontaminované vody a potravin. Vzácně k přenosu může dojít i přes sliny nakažené osoby. Vylučování viru je přítomné i u lidí, u kterých probíhá nákaza bezpříznakově.

Kdo patří mezi ohrožené osoby infekce/komplikovaného průběhu

Ohroženou skupinou jsou v endemických oblastech především neočkované děti, přičemž se udává, že obrna se rozvine asi u 1 z 200 až 300 nakažených. V riziku jsou však i dospělí, u kterých již vyprchala imunita po očkovaní v dětství.

Inkubační doba

Inkubační doba bývá obvykle 7 až 10 dnů (rozmezí 4-35 dnů).

Jak se infekce projevuje?

Většina infekcí probíhá bezpříznakově, některé se mohou projevit jen nespecifickými příznaky jako je zvýšená teplota, únava, bolesti hlavy, v krku či trávicí obtíže. Pouze u malého procenta nakažených dochází k rozvoji zánětu centrálního nervového systému, který se projevuje bolestmi hlavy, zvracením, ztuhlostí šíje či zádových svalů. Postupně se mohou rozvíjet bolestivé svalové stahy, svaly následně ochabují a dochází k obrně. V nejzávažnější formě může dojít i k postižení dýchacích a polykacích svalů.

Jak se to léčí?

Specifická léčba dětské přenosné obrny neexistuje, je možná pouze symptomatická terapie, klidový režim s následnou rehabilitací. V případě postižení dechových svalů je nutná umělá plicní ventilace.

Jaké jsou komplikace?

Vzniklé obrny jsou trvalého charakteru, přičemž i při intenzivní rehabilitaci lze zlepšení stavu očekávat jen u méně jak poloviny postižených.

OČKOVÁNÍ:

Vakcína: Imovax Polio (Boostrix Polio, Adacel Polio)

Základní typ vakcíny: inaktivovaná (= neživá) celovirionová vakcína

Věková indikace: základní očkování probíhá již v kojeneckém věku – povinné očkování základní

Přeočkování: v dospělosti, po dokončeném základním očkování v dětství, se doporučuje v případě cesty do rizikových zemí jednorázové přeočkování (ACIP CDC), případně některé evropské země při cestě do rizikových zemí doporučují přeočkování každých 10-20 let (STIKO, HealthyTravel...), SPC vakcíny uvádí přeočkování každých 10 let

Pro koho je očkování zejména vhodné: cestovatelé podle místa a délky pobytu (v některých zemích může být povinně vyžadováno při pobytu delším jak 4 týdny v rizikové oblasti)

Možné nežádoucí účinky: bolest, zarudnutí a otok v místě aplikace, zvýšená teplota či horečka

Úhrada: očkování proti poliomyelitidě (dětské přenosné obrně) je hrazené v rámci povinného očkování dětí, v dospělosti je očkování nehrazené

Upozornění: Text má pouze informativní charakter. Podrobné informace o jednotlivých vakcínách, včetně jejich indikací či nežádoucích účinků, naleznete v příbalové informaci či SPC dané vakcíny. Očkování musí předcházet sestavení podrobné lékařské anamnézy a indikaci pro očkování vždy stanovuje lékař při konzultaci na základě platných doporučení. Informace o úhradách vakcíny se mohou lišit, aktuální informace o úhradě vakcíny či příspěvcích zdravotních pojišťoven naleznete na stránkách Vaší zdravotní pojišťovny či Vám je sdělíme při konzultaci v našem centru.